

PATVIRTINTA:

Skuodo Bartuvos progimnazijos direktoriaus
(dokumento sudarytojo pavadinimas)2024m. vasario 28d. įsakymu Nr. V120
(data, dokumento rūšies pavadinimas)**DIRBANČIO PRIE MEDIENOS SKERSINIO PJOVIMO STAKLIŲ**

(darbuotojo profesijos pavadinimas)

DARBUOTOJO SAUGOS IR SVEIKATOS INSTRUKCIJA Nr. 13**I. BENDROJI DALIS**

- 1.1. Skersinio pjovimo staklėmis gali dirbti asmenys, ne jaunesni kaip 18 metų amžiaus, apmokyti dirbti šį darbą, susipažinę su įrenginio eksploatavimo taisyklėmis, praėję privalomą (periodinį) sveikatos patikrinimą, išklause (pasirašytinai) įvadinį saugos ir sveikatos, saugos ir sveikatos darbo vietoje, gaisrinės saugos instruktavimus, susipažinę su įrenginio eksploatavimo instrukcija.
- 1.2. Darbuotojai periodiškai instruktuojami pagal įstaigoje nustatytą instruktavimo tvarką.
- 1.3. Papildomai darbuotojai darbo vietoje instruktuojami atsiradus naujiems arba pasikeitus darbo aplinkos rizikos veiksniams, keliantiems pavojų darbuotojų saugai ir sveikatai, perkėlus darbuotoją į kitą darbą arba pakeitus darbo vietą, technologinį procesą, darbo organizavimą, pakeitus arba modernizavus darbo priemones, pradedant naudoti naujas pavojingas ar kenksmingas medžiagas.
- 1.4. Darbuotojui draudžiama ateiti į darbą neblaiviam, darbo metu vartoti alkoholinius gėrimus, naudoti narkotines bei toksines medžiagas.
- 1.5. Draudžiama atsinešti į įstaigas teritoriją, darbo vietą alkoholinius gėrimus, narkotines, chemines, sprogstamąsias medžiagas.
- 1.6. Darbuotojas privalo laikytis darbo tvarkos taisyklių, vykdyti įstaigas darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimus.
- 1.7. Darbuotojas, pastebėjęs kitą neblaivų darbuotoją, privalo apie tai nedelsdamas pranešti administracijai ar prevencijos komisijai ir, esant reikalui, imtis priemonių galimai nelaimei užkirsti.
- 1.8. Darbo ir poilsio režimas:
 - 1.8.1. konkretus darbo ir poilsio režimas, poilsio vieta nustatomi darbo tvarkos taisyklėse;
 - 1.8.2. pietų pertrauka ne trumpesnė kaip 30 min.
- 1.9. Rūkyti tik specialiai tam skirtose vietose, aprūpintose pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.
- 1.10. Darbo vietoje turi būti pirminės gaisro gesinimo priemonės.

- 1.11. Darbuotojas privalo mokėti naudotis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis.
- 1.12. Asmens higienos reikalavimai:
 - 1.12.1. prieš pertraukas ir po pertraukų švariai nusiplaukite rankas su muilu;
 - 1.12.2. eiti į valgyklą ir kitas visuomeninio maitinimo įstaigas spec. drabužiais draudžiama;
 - 1.12.3. nelaikyti kartu savo drabužių su spec. rūbais.
- 1.13. Apie darbo metu pastebėtus trūkumus, trukdančius saugiam darbui, priešgaisrinių ir darbo higienos reikalavimų vykdymui, pranešti tiesioginiam vadovui.
- 1.14. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina nukentėjusiam suteikti pirmąją pagalbą. Reikalui esant, iškviešti skubiąją medicinos pagalbą **bendruoju pagalbos telefonu - 112.**
- 1.15. Darbuotojui pažeidusiam šios instrukcijos reikalavimus, taikoma LR įstatymų nustatyta atsakomybė.

II. PROFESINĖS RIZIKOS VEIKSNIAI. SAUGOS PRIEMONĖS NUO JŲ POVEIKIO

- 2.1. Profesinės rizikos veiksniai:
 - 2.1.1. elektros srovė; paveikus elektros srovei netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla ir kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;
 - 2.1.2. judantys staklių mechanizmų mazgai- galimos traumos;
 - 2.1.3. pjovimo įrankiai (įtaisai) - galimi sužeidimai;
 - 2.1.4. atskilusios ar lūžusios pjovimo įrankių dalys- galimo sužeidimai;
 - 2.1.5. išsprūdę iš staklių ruošiniai- galimos traumos;
 - 2.1.6. dulkės ir skiedros- kenkia kvėpavimo organams, kvėpavimo takų ligos;
 - 2.1.7. didelis triukšmas ir vibracija- veikia periferine nervų sistemą;
 - 2.1.8. COVID-19 virusas.
- 2.2. Profesinės rizikos veiksnių poveikis sveikatai:
 - 2.2.1. esant dideliui triukšmui, dažniau sergama nervų sistemos ligomis, hipertenzine liga, opalige, gastritais, sutrinka medžiagų apykaita, virškinimo trakto organų funkcija, klausa, pradeda vystytis kurtumas- naudoti triukšmą slopinančias priemones;
 - 2.2.2. esant dideliui dulkėtumui, dulkės gali sukelti dirbančiojo odos, akių, nosies, plaučių profesines ligas. Esant dulkių bronchitui anksti sutrinka išorinio kvėpavimo funkcija ir vystosi plaučių emfizema - naudoti individualias saugos priemones ir pagerinti ištraukiamąją ventiliaciją;
 - 2.2.3. paveikus elektros srovei, netenkama sąmonės, sutrinka arba nutrūksta širdies veikla ir kvėpavimas, o kartais ištinka ir staigi mirtis;
 - 2.2.4. esant pavojingiems veiksniams darbuotojas gali žūti, gali būti traumuotas arba ūmiai pablogėti sveikata.

2.3. Saugos priemonės:

- 2.3.1. apsisaugojimui nuo elektros traumų reikia sekti, kad nebūtų pažeista laidų ir kabelių izoliacija, įrenginiai turi būti patikimai įžeminti;
- 2.3.2. saugantis nuo griuvimo, pjovimo detales, gaminius ir atliekas sudėti tvarkingai, sausai išvalyti slidžias grindų dangas;
- 2.3.3. apsisaugojimui nuo galimų traumų, laikytis mechanizmų eksploatavimo instrukcijų reikalavimų, naudoti tvarkingas darbo priemones;
- 2.3.4. judantys staklių elementai turi būti atitveriami aptvarais ar gaubtais. Atitverinama arba uždengiama pjovimo įrankių nepjaunanti dalis;
- 2.3.5. staklių metalinės dalys, kurios sugedus izoliacijai, gali praleisti srovę, turi būti įžemintos. Staklių įžeminimas prijungiamas prie bendros įžeminimo grandinės;
- 2.3.6. apsisaugojimui nuo rankų sužeidimų, dėvėti darbinės pirštines;
- 2.3.7. bendras triukšmo lygis darbo vietoje neturi viršyti 85 dB(A). Apsisaugojimui nuo triukšmo reikia naudoti ausų kimštukus arba trumpinti triukšmo veikimo laiką;
- 2.3.8. darbuotojai paprastai dirba stovėdami ir įsitempę, greit apima nuovargis, silpnėja judesių koordinacija, padidėja rizikos laipsnis gauti traumą;
- 2.3.9. akių apsaugai dėvėti apsauginius akinius;
- 2.3.10. visi įrenginio mygtukai, rankenos, smagratukai ir kitų įrengimų valdymo dalys turi turėti užrašus apie jų paskirtį;
- 2.3.11. patalpose turi būti pažymėtos aikštelės, atramos ir lentynos medžiagoms ir gaminiams;
- 2.3.12. patalpose turi būti įrengti poilsio, asmeninės higienos kambariai, jie aprūpinti pirmosios pagalbos priemonėmis;
- 2.3.13. dirbantys patalpose, turi būti aprūpinti reikiamais darbo rūbais, avalyne, asmeninės apsaugos priemonėmis;
- 2.3.14. darbuotojas gali patirti pavojų dėvėdamas netinkamus spec. rūbus ir naudodamas kitus asmeninius daiktus, galinčius kliudyti saugiai atlikti darbus;
- 2.4. Būtinios apsaugos priemonės:
 - 2.4.1. darbo kostiumas;
 - 2.4.2. galvos apdangalai (kepurės);
 - 2.4.3. darbo avalynė;
 - 2.4.4. pirštinės;
 - 2.4.5. apsauginės ausinės;
 - 2.4.6. apsauginiai akiniai;

III. DARBUOTOJO VEIKSMAI PRIEŠ DARBO PRADŽIĄ

- 3.1. Laikytis darbo tvarkos taisyklių, nustatyto darbo ir poilsio laiko, valgyti ir rūkyti specialiai tam skirtose vietose, vykdyti tik tą darbą, kurį paveda tiesioginis vadovas, ir tik tada, kai saugūs jo atlikimo metodais yra žinomi.
- 3.2. Atidžiai apžiūrėti savo darbo vietą. Patikrinti ar veikia vietinis apšvietimas, ar tvarkingi jums reikiamų įrengimų, elektros prietaisų įžeminimo laidai, patikrinti apsaugines aptvaras ir blokiuotes, įjungimo ir išjungimo įtaisus.
- 3.3. Darbo vietos sutvarkymas:
 - 3.3.1. darbo vieta ir pačios staklės turi būti tinkamai sutvarkytos, medžiagos ir ruošiniai patogiai sukrauti, priėjimo prie staklių takai turi būti laisvi;
 - 3.3.2. darbo vietoje reikia įrengti stelažą arba staliuką prietaisams ir įrankiam susidėti;
 - 3.3.3. darbo vieta turi būti apšviesta remiantis darbo vietos, darbo sąlygų ir kenksmingų faktorių higieninio įvertinimo protokolais;
 - 3.3.4. staklių darbo stalo paviršius turi būti 800 mm aukščiau grindų paviršiaus.
- 3.4. Apsirengti tvarkingais spec. rūbais, užsisegti visas sagas, plaukus paslėpti po galvos apdangalu, kad nebūtų kabančių drabužių dalių.
- 3.5. Draudžiama persirengti arti dirbančių staklių, dėti ant jų drabužius ar laikyti arti besisukančių dalių ir elektros laidų.
- 3.6. Žaliavos rietuvės turi būti sudėtos stabiliai, ne didesniame kaip 1,7 m aukštyje nuo grindų.
- 3.7. Draudžiama dirbti staklėmis, prie kurių nėra tinkamų aptvėrimų ir pagalbinių įrengimų.
- 3.8. Patikrinti staklių techninį būvį.
- 3.9. Įsitikinti, kad automatinis pjovimo peilis pritvirtintas ir neatsilaisvinęs.
- 3.10. Įsitikinti, kad staklių apsaugos tvarkingos ir gerai uždarytos.
- 3.11. Patikrinti įžeminimo tvarkingumą.
- 3.12. Patikrinti pjūklo tvarkingumą. Jis turi būti aštrus, turi turėti visus dantis, neturi būti įtrūkimų ir įskilimų.
- 3.13. Patikrinti staklių veikimą tuščioje eigoje.
- 3.14. Pačiam staklininkui remontuoti stakles draudžiama.
- 3.15. Pastebėjus bet kokį gedimą, netvarką ar keliantį pavojų veiksnį, informuoti tiesioginį vadovą.
Darbo nepradėti, kol nebus pašalinti visi trūkumai.

IV. DARBUOTOJO VEIKSMŲ DARBO METU

- 4.1. Darbo metu būti dėmesingam, atidžiam, atsargiam, nesikalbėti su pašaliniais ir netrukdyti dirbti kitiems.
- 4.2. Darbo metu draudžiama rankas kišti prie judančių ir besisukančių dalių.
- 4.3. Teisingai padėti tašą į konvejerio griovelį.
- 4.4. Darbuotojui draudžiama:
 - 4.4.1. dirbti staklėmis, kai išjungtos vėdinimo sistemos;
 - 4.4.2. stabdyti pjūklo rėmą priverstiniu būdu, spaudžiant jį iš šono ir t.t.;
 - 4.4.3. aušinti įšilusius guolius vandeniu ar sniegu;
 - 4.4.4. dirbti netvarkingomis staklėmis;
 - 4.4.5. leisti dirbti staklėmis pašaliniams asmenims;
 - 4.4.6. valyti, tepti stakles joms dirbant;
 - 4.4.7. įjungti staklės neįsitikinus ar nėra pašalinių daiktų;
 - 4.4.8. atidarinėti dangčius ir durelės, kai įrengimas dirba;
 - 4.4.9. stakles išjungti operacijos metu;
 - 4.4.10. palikti savo darbo vietą be atsakingo darbų vadovo leidimo;
 - 4.4.11. dirbti blogai užtvirtinus pjūklą;
 - 4.4.12. dirbti kai pjaunamos lentos galas remiasi į pjūklo tvirtinimo dalis;
 - 4.4.13. pradėdant naują pjūvį, reguliuoti pjūklo atsirėmimą į lentos galą;
 - 4.4.14. dirbti ir stovėti pjūklo-rėmo judėjimo zonoje;
 - 4.4.15. pradėti dirbti su pjūklu, jeigu yra žinoma, kad jis sugedęs;
 - 4.4.16. paleisti medienos skersinio pjovimo stakles, nepastačius aptvarų ties judančios pavaros;

- 4.4.17. paleisti medienos skersinio pjovimo staklių, neįsitikinus, kad ant įrengimo nepalikti jokie įrankiai ir daiktai;
- 4.4.18. pagalbiniam personalui valyti, šluostyti, tepti mechanizmus, valyti šiukšles kol medienos skersinio pjovimo staklės visiškai nesustojusios;
- 4.4.19. dirbant medienos skersinio pjovimo staklėmis, priveržti varžtus, atlikti kitokius pataisymus;
- 4.4.20. nuiminėti medienos skersinio pjovimo staklių pavojingomis zonomis aptvėrimo, visiškai nesustojus pjūklui;
- 4.4.21. prilaikyti kojomis, rankomis ar korpusu lėtas;
- 4.4.22. reguliuoti mechanizmus, kol medienos skersinio pjovimo staklės visiškai nesustojusios;
- 4.4.23. užgriozdinti praėjimus prie medienos skersinio pjovimo staklių;
- 4.4.24. paleisti medienos skersinio pjovimo stakles esant gedimams, kurie gali pakenkti saugiam darbui.
- 4.5. Medienos skersinio pjovimo stakles būtina išjungti:
- 4.5.1. kai staklės nenormaliai užžia, vibruoja;
- 4.5.2. pastebėjus staklių gedimus ir pjūklo lūžius;
- 4.5.3. įkaitus guoliams.
- 4.6. Negalima stumti kūnu apdirbamų medienos ruošinių, juos galima stumti tik rankomis.
- 4.7. Apdirbant trumpas ir siauras detales su nemechanizuotos pastūmos staklėmis, reikia naudoti specialius įtaisus (trinkeles) detalių stūmimui.
- 4.8. Apdirbtą medieną nuimti tik pristūmimo mechanizmui atsitraukus atgal.
- 4.9. Staklininkas gali pasišalinti iš darbo vietos tik visiškai sustabdžius stakles.
- 4.10. Įrengimo hidraulinės žarnos gali prižiūrėti tik gerai apmokytas darbuotojas.
- 4.11. Apie pastebėtus, bet kokius darbo metu trūkumus, pranešti tiesioginiam vadovui.
- 4.12. Darbo vieta turi švari ir tvarkinga. Stakles valyti nuo medžio dulkių ir patikrinti peilį galima tik išjungus stakles ir palaukus, kol visiškai sustos.
- 4.13. Prieš atliekant remonto darbus, įsitikinti, kad staklės išjungtos ir pakabinti plakatą "NEJUNGTI! ĮRENGIMUOSE DIRBAMA".
- 4.14. Jeigu staklių konstrukcijoje nenumatytos triukšmo slopinimo priemonės ir staklių darbo keliamas triukšmas viršija leidžiamas higienos normas, staklininkas privalo naudoti klausos organų saugos priemones.

V. DARBUOTOJO VEIKSMAI AVARINIAIS (YPATINGAIS) ATVEJAIS

- 5.1. Pajutus elektros srovę staklių korpuse, nedelsiant jas išjungti.
- 5.2. Įvykus nelaimingam atsitikimui nukentėjęs darbuotojas ar kitas darbuotojas, jeigu pajėgia turi nedelsdamas apie tai pranešti tiesioginiam vadovui.

- 5.3. Asmuo, matęs nelaimingą atsitikimą arba apie jį sužinojęs, turi nedelsdamas suteikti nukentėjusiam pirmąją pagalbą ir pranešti apie nelaimingą atsitikimą tiesioginiam vadovui.
- 5.4. Kilus gaisrui, reikia iškviesti ugniagesius **bendruoju pagalbos telefonu – 112**, turimomis pirminėmis gaisro gesinimo priemonėmis gesinti gaisrą, nedelsiant informuoti tiesioginį vadovą. Kilus pavojui sveikatai ar gyvybei, išeiti iš pavojingos zonos.
- 5.5. Įvykus nelaimingam atsitikimui, būtina nukentėjusiam suteikti pirmąją medicinos pagalbą, esant reikalui, iškviesti gydytoją; apie įvykį pranešti tiesioginiam vadovui arba kitam darbdavio įgaliotam asmeniui; išsaugoti nelaimingo atsitikimo vietą nepaliestą, jei tai nekelia pavojaus dirbančiųjų ar aplinkinių žmonių gyvybei bei sveikatai.

VI. DARBUOTOJO VEIKSMAI BAIGUS DARBĄ

- 6.1. Baigęs darbą darbuotojas privalo visiškai sustabdyti stakles.
- 6.2. Išvalyti stakles ir darbo vietą.
- 6.3. Nusiimti AAP.
- 6.4. Nusivilkti spec. rūbus ir pakabinti į jiems skirtą vietą.
- 6.5. Šiltu vandeniu su muilu, kruopščiai nusiplauti rankas ir nusiprausti. Negalima plauti rankų skiedikliais. Nuplautos rankas ištepti maitinančiu kremu. Jeigu yra galimybė nusimaudyti po dušu.
- 6.6. Informuoti tiesioginį vadovą apie darbo metu gautas traumas, susijusias su darbu, ūmius sveikatos sutrikimus.